

ОСВІТА ТА ОБДАРОВАНА ОСОБИСТІСТЬ

Петько Л.В.

Інститут Обдарованої Дитини АПН України, м. Київ, Україна

Указ Президента України „Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні” [1] поставив за мету організувати роботу спрямовану на створення в Україні сприятливих умов для пошуку, підтримки і стимулювання інтелектуально і творчо обдарованих дітей та молоді, самореалізації творчої особистості в сучасному суспільстві.

Освіта є важливою складовою інноваційного підходу до знань. Назріла необхідність визнати наявність двох складових вищої освіти: масової (яка дає базові знання більшості населення України) і передової (яка готує високоякісний, конкурентноздатний людський потенціал). „Прорив” національної економіки, подолання можливих економічних катаклізмів неможливі сьогодні (в інформаційному суспільстві) без зміни національних пріоритетів по відношенню до людського капіталу і, насамперед, його майбутнього – дітям і молоді. У більшості розвинених країн питання людських ресурсів відносяться до сфери національної безпеки. Без кардинального перегляду відношення до соціальної значимості особистості неможливо змінити престижність праці в інтелектуальній та духовній сферах, їхнього розвитку в кожній особистості, запобігти „вимиванню” обдарованих людей з цих сфер. Значну роль у вирішенні цих проблем грає своєчасне виявлення та підтримка обдарованих дітей для більш ефективного навчання і адаптації до сфери реалізації їх максимальних здібностей

Існують два аспекти розуміння феномену обдарованості: **науковий** та **освітнянський**, які різнобічно розкривають буттєвий простір життя людини у сучасному світі як носія і творця інтелекту, соціально-культурних знань, норм і цінностей. У першому випадку досліджуються умови (природні, техногенні, соціальні, психологічні та інші) збалансованого соціально-культурного розвитку людини, у другому – характеризуються відчуття, переживання, дії та вчинки індивіда і оточуючих його соціальних груп щодо реального потенціалу людини.

Окреслене коло різноаспектних проблем обдарованості людини може бути адекватно осмислене з позицій системно-діяльнісного підходу, за якого є можливість розв'язувати ці проблеми в неподільній єдності кількох, відмінних за предметом, завданнями і функціями сферах життя особистості.

Освіта є фундаментом економіки, що ґрунтується на знаннях, – економіки постіндустріального, інформаційного суспільства (як це зазначено у сучасних міжнародних документах). Вона не просто готує спеціалістів під конкретні робочі місця і не просто розширює професійний і загальнокультурний світогляд людини.

Сьогодні освіта – найважливіший засіб і ресурс становлення креативної особистості, здатної та готової до життя у полі культурному суспільстві, до прийняття відповідальних рішень в умовах вільного вибору, до діалогу як свідомо прийнятої форми співробітництва та конкуренції. Принцип „освіта тривалістю у життя” стає базовим для будь-якої людини нашого часу, що веде до зростання важливості задачі постійної модернізації самої освіти.

Наприклад, національна програма розвитку Японії. Прийнята на початку цього сторіччя, передбачає перехід країни на обов'язкову загальну вищу освіту з 2010 року.

Одним із завдань майбутнього інтелектуального і творчого потенціалу нації є формування професійної та культурної еліти України. Протягом останніх десятиріч обдарованість у дітей виявляється і оцінюється на різних олімпіадах, учнівських турнірах, наукових товариствах, конференціях, виставках, літніх школах і таборах, конкурсах, що сприяє підвищенню соціального статусу знань і здібностей.

Для поглибленого вивчення ряду предметів у роботі з обдарованими широко використовується диференційоване навчання в школах і ліцеях. Створюються суспільні лабораторії та регіональні центри наукової, науково-технічної і художньої творчості. Проблема обдарованості все частіше обговорюється в засобах масової інформації.

Загальновизнаним є те, що неординарна, обдарована від природи молодь характеризується активною життєвою позицією, є енергійною, самостійною, має схильність до дослідження, негативно реагує на різні догми. Ці риси характеру не дозволяють інколи їй вписатися у стандарти освітянського і соціального простору.

Тому одним із важливих завдань сьогодення є саме пошук і підтримка обдарованих дітей та молоді, створення умов для її розвитку та індивідуальної роботи з нею.

Разом з тим слід зазначити, що в Україні діяльність різних державних установ, відомств і громадських організацій з питань роботи з обдарованими дітьми не носить системного характеру. У той же час вирішення зазначеної проблеми потребує консолідації зусиль усіх органів виконавчої влади та громадських організацій для вироблення єдиної загальнонаціональної системи пошуку, виявлення, розвитку і підтримки обдарованої дитини.

Література

1. Указ Президента України від 4 липня 2005 року „Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні” № 1013/2005